

Akut astımda magnezyum sülfat tedavisi: Dünden bugüne elimizdeki kanıtlar nelerdir?

Magnesium sulphate treatment in acute asthma: What is the evidence we have up to date?

Özlem YILMAZ¹

¹ Mersin Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Çocuk Allerji ve İmmünoloji Kliniği, Mersin, Türkiye
Clinic of Pediatric Allergy and Immunology, Mersin Maternity and Child Care Hospital, Mersin, Turkey

ÖZ

Astım atakları, acil tedavi değişikliği gerektiren alevlenme dönemleri olarak tanımlanmaktadır. Astım atağında tedavi, kademeli olarak hastanın ihtiyacına göre planlanır. Magnezyum sülfat ($MgSO_4$), ağır ataklarda başlangıç tedavisine yanıt vermeyen olgularda intravenöz (IV) veya nebulize olarak artan sıklıkta kullanılan bir tedavi seçeneğidir. $MgSO_4$, hava yollarında bronkodilatasyon ve anti-inflamatuvar etki gösterebilir. Çocuklarda hem nebulize hem de IV $MgSO_4$ kullanımı etkin görünmektedir. Erişkinlerde ise nebulize $MgSO_4$ 'ın etkinliği sınırlıdır. Başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ağır ataktaki erişkinlere IV olarak verilebilir. $MgSO_4$, ciddi yan etkileri olmayan, düşük maliyetli, ağır ataktaki olgularda diğer tedavilere ilaveten verildiğinde yarar sağlayan bir tedavidir. Bu derlemede astım atağında $MgSO_4$ tedavisi meta-analizlerden ve son çalışmalardan elde edilen veriler eşliğinde sunulmuştur.

(*Asthma Allergy Immunol 2015;13:59-64*)

Anahtar kelimeler: Astım, atak, magnezyum, tedavi

Geliş Tarihi: 31/10/2014 • **Kabul Ediliş Tarihi:** 16/11/2014

Astım, çocuklarda ve erişkinlerde en sık görülen kronik hastalıklardan biridir. Astım atakları, acil tedavi gerektiren alevlenme dönemleri olarak tanımlanmaktadır^[1]. Atak tedavisinde beş temel amaç gözetilir. Bunlar bronkospazmın giderilmesi, hava yollarındaki ödemin çözülmesi, atak nedeninin belirlenmesi, tedavi yanıtının ve olası komplikasyonların gözlenmesidir^[2]. Astım atağında tedavi, kademeli olarak hastanın ihtiyacına göre

ABSTRACT

Exacerbations of asthma are episodes that require a change in treatment. Treatments of exacerbations are planned gradually according to the needs of the patients. Magnesium sulphate ($MgSO_4$) -either intravenous (IV) or nebulised- is a treatment option that is used with increasing frequency in patients with severe exacerbations of asthma who do not respond to the initial treatment. $MgSO_4$ may have bronchodilatory and an anti-inflammatory effects in the airways. Both nebulised and IV forms of $MgSO_4$ seem to be effective in children. However, the efficacy of nebulized $MgSO_4$ is limited in adults. IV $MgSO_4$ can be used in adults who suffer from a severe exacerbation and who do not respond to the initial treatment. $MgSO_4$ has no major side effects and is a cost effective treatment that benefits patients in addition to the conventional treatments in severe exacerbations. In this review, the role of $MgSO_4$ in exacerbations of asthma was presented with the data obtained from the recent studies and meta-analyses.

(*Asthma Allergy Immunol 2015;13:59-64*)

Key words: Asthma, attack, magnesium, treatment

Received: 31/10/2014 • **Accepted:** 16/11/2014

planlanır. Tedavide oksijen, inhaler kısa etkili β_2 -agonistler, inhaler kısa etkili antikolinergikler, sistemik kortikosteroidler ve gerektiğinde magnezyum sülfat ($MgSO_4$) verilebilir^[1,3,4]. $MgSO_4$, ağır ataklarda başlangıç tedavisine yanıt vermeyen olgularda artan sıklıkta kullanılan bir tedavi seçeneğidir^[5-7]. Bu derlemede astım atağında $MgSO_4$ tedavisinin yeri meta-analizlerden ve son çalışmalardan elde edilen veriler eşliğinde sunulmuştur.

1. Astım Atağında MgSO₄ Tedavisiyle İlgili Süreç

MgSO₄'ın astım tedavisinde ilk kez 1936 yılında kullanıldığı bildirilmektedir^[8]. 1987 yılında astım tanılı klinik remisyonadaki dokuz olguda, MgSO₄ infüzyonunun histamin aracılı bronkokonstriksiyonu azalttığı rapor edilmiştir^[9]. 1987 ve 1988 yıllarında 10'ar olgu içeren iki çalışmada MgSO₄ infüzyonunun salbutamole ek bronkodilatasyon sağladığı belirtilmiştir^[10,11]. MgSO₄ ile ilgili çalışmalar ve bu sonuçların derlendiği meta-analizler ışığında astım atağında MgSO₄ tedavisinin yeri ile ilgili kanıtla dayalı bilgilerimiz artmaya başlamıştır. İlk yıllarda astım atağında MgSO₄'in etkinliğini β₂-agonistler ve ipratropium ile karşılaştıran çalışmalar yapılmış ve MgSO₄ bu açıdan daha az etkin bulunmuştur^[10-12]. Daha sonraki yıllarda MgSO₄, astım ataklarında etkinliği kanıtlanmış bu tedavilere ek olarak verilmiş ve hastane yatışlarına, solunum fonksiyon testi parametrelerine, astım skorlarına, hastanede kalış süresine etkisi değerlendirilmiştir. Çalışmalarda MgSO₄'in intravenöz (IV) yol dışında inhalasyon yoluyla kullanımı da araştırılmıştır. Günümüzde MgSO₄, astım atak tedavisinde konvansiyonel tedaviye cevap vermeyen çocuk ve erişkin olgularda artan sıklıkta kullanılmaktadır.

2. MgSO₄'ın Astım Atağındaki Etki Mekanizması Nasıl Açıklanmaktadır?

Bugünkü bilgilerimizle astım atağında MgSO₄'ın hava yollarına etkisi iki ana başlıkta özetlenebilir: Bronkodilatasyon ve anti-inflamatuar etki. MgSO₄'in hücre membranı ve endoplazmik retikulumdan sitoplazmaya Ca⁺² geçişini engellediği, bu yolla hücre içi Ca⁺² konsantrasyonunu düşürerek bronşiyal düz kasların kasılmasını önlediği düşünülmektedir. MgSO₄ parasempatik sistemin hava yolları üzerindeki etkisini azaltabilir. Azaltıcı bu etkiyi nöromüsküler kavşaktan asetilkolin salınımını inhibe ederek oluşturur^[13]. MgSO₄'in bilinen anti-inflamatuar etkileri ise şu şekilde sıralanabilir: Nötrofillere Ca⁺² girişini bloke ederek serbest oksijen radikalleri oluşumunu engeller; T lenfositleri stabilize eder ve mast hücrelerinin degranülasyonunu önleyerek histamin, tromboksanlar ve lökotrienler gibi inflamatuvar mediatörlerin miktarını azaltır^[14,15].

MgSO₄ ile ilgili yukarıda özetlenen tüm bu bilgilere rağmen MgSO₄'in astım atağındaki etki mekanizmalarının tamamı ve bu mekanizmaların birbirlerine üstünlükleri tam olarak bilinmemektedir.

3. MgSO₄ Tedavisinin Etkinliğiyle İlgili Elimizdeki Kanıtlarımız Nelerdir?

MgSO₄ ile ilgili randomize kontrollü çalışmalarını değerlendiren ilk meta-analiz Rowe ve arkadaşları

tarafından 2000 yılında yayınlanmıştır (Tablo 1)^[16]. Bu meta-analiz, akut astımda kısa etkili β₂-agonist ve sistemik kortikosteroid tedavilerine ilaveten verilen IV MgSO₄'i plasebo ile karşılaştıran çalışmaları ve toplam 665 olguyu içermektedir. Tüm çalışmalar birlikte analiz edildiğinde IV MgSO₄ alan olguların zirve ekspiratuvar akım (PEF) değerinde anlamlılık sınırına yakın iyileşmeler görülmüştür. Ağır ataklar ayrı değerlendirildiğinde, IV MgSO₄'in pulmoner fonksiyonlara etkisi daha belirgin bulunmuştur. Meta-analizde pulmoner fonksiyonlardaki bu iyileşmenin klinik öneminin iyi bilinmediği vurgulanmıştır. Meta-analizde yetişkin ve çocuk olgular birlikte değerlendirilmiştir. Hastane yatışları IV MgSO₄ grubunda plasebodan farklı bulunmamıştır. Sadece ağır ataklar analiz edildiğinde ise IV MgSO₄'in hastane yatışlarını azalttığı görülmüştür. Bu meta-analizde IV MgSO₄ ağır ataklarda yararlı görünmektedir. Fakat ağır astım tanımı çalışmalar arasında farklılık göstermektedir. Meta-analize alınan çalışmalarda IV MgSO₄ erişkinde 1.2-2 g; çocukta 25-100 mg/kg dozunda 20 dakikalık infüzyonla uygulanmıştır. Yazarlar 1989-1997 yıllarında yapılan çalışmalardan elde edilen kanıtların, IV MgSO₄'in bütün astım ataklarında rutin olarak kullanılması için yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Ağır ataktaki olguların daha geniş çalışmalarda değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varmışlardır^[16].

2007 yılında Mohammed ve arkadaşları tarafından IV ve nebülize MgSO₄ tedavisinin, astım atağında akciğer fonksiyonları ve hastane yatışları üzerine etkisini değerlendiren başka bir meta-analiz yayınlanmıştır^[17]. 1989-2002 yılları arasında 24 çalışmayı ve 1669 olguyu içeren bu meta-analizde erişkinler ve çocuklar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Çalışmalarda IV MgSO₄ 1.2-2 g (çocukta 25-100 mg/kg); nebülize MgSO₄ 1-7 kez toplam 225-1500 mg dozunda verilmiştir. Çocuklarda IV MgSO₄'in pulmoner fonksiyonları anlamlı derecede iyileştirdiği ve hastane yatışlarını %30 oranında azalttığı belirtilmiştir. Erişkinlerde ise Rowe ve arkadaşlarının meta-analizine benzer olarak, pulmoner fonksiyonlar üzerine etkisinin minimal olduğu ve hastane yatışlarını etkilemediği sonucuna varılmıştır. Erişkinlerde nebülize MgSO₄'in pulmoner fonksiyonlar ve hastane yatışları üzerine etkisi düşük kanıt düzeyinde pozitif bulunmuştur. Çocuklarda nebülize MgSO₄ ile ilgili bir yargıya varmak için yeterli kanıt olmadığı belirtilmiştir. Meta-analizde çalışmaların heterojen olmasına dikkat çekilmiştir. Çocuklar ve erişkinler arasında IV MgSO₄ tedavisine yanıt farklılığı ilk kez bu meta-analizle ortaya konulmuştur. Çocuklarda başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ağır atak geçiren olgularda IV MgSO₄'in standart bir tedavi olması gerektiği belirtilmiştir. Erişkinlerde IV ve nebülize MgSO₄'in yararlı olup olmadığı konusunda eli-

mizde kesin kanıtlar yoktur fakat yan etki riski düşük olduğu için, erişkinlerde hayati tehdit eden ataklarda IV MgSO₄ kullanılabileceği belirtilmektedir. Bu meta-analizde çocuklarda nebülize, erişkinlerde IV ve nebülize MgSO₄ ile ilgili daha çok kanıt gereksinimi olduğu ifade edilmiştir^[17].

2012 yılında Powell ve arkadaşları tarafından astım atağında sadece nebülize MgSO₄ çalışmalarını değerlendiren bir meta-analiz yayınlanmıştır^[18]. Nebülize MgSO₄'ın etkinliği üç başlık altında incelenmiştir: (1) İnhaler β₂-agoniste ilaveten, (2) inhaler β₂-agonist ile karşılaştırmalı olarak (3) inhaler β₂-agonist ve ipratropium bromüre ilaveten. Toplam 838 hastayı içermektedir. İki çalışmada ise yaş grubu belirtilmemiştir. Bu meta-analizde çalışmaların

heterojen ve direk karşılaştırma yapmanın güç olduğu ifade edilmiş; bu nedenle sonuçların kanıt düzeyi orta ve düşük olarak belirtilmiştir. Çocuk ve erişkinde nebülize MgSO₄'ın inhaler β₂-agonistler yerine kullanılabileceğine dair iyi düzeyde kanıt olmadığı ve inhaler β₂-agonistlere ilaveten kullanıldığında (ipratropium ile birlikte veya değil) pulmoner fonksiyonlar ve hastane yatışları üzerine olumlu bir etkisinin saptanamadığı belirtilmiştir. Fakat ağır ataktaki hastalarda (birinci saniyedeki ekspiratuvar akım-FEV₁ < %50) pulmoner fonksiyonları iyileştirebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Gelecekteki çalışmalarda nebülize MgSO₄'ın ağır ataktaki etkisinin araştırılması gerektiği vurgulanmıştır^[18].

Tablo 1. MgSO₄ tedavisinin etkinliğini değerlendiren meta-analizler

Yıl/Yazarlar	Çalışma sayısı IV (E/P)* nebülize (E/P)*	Meta-analizin sonuçları
2000/Rowe et al. ^[16]	(5/2) (0/0)	<ul style="list-style-type: none"> Atak nedeniyle acil servise başvuran tüm olgulara IV MgSO₄ vermek için yeterli kanıt olmadığı belirtilmiştir. Ağır atakların daha geniş çalışmalarla ayrı bir grup olarak değerlendirilmesi gerektiği söylenmiştir. Ağır ataklarda IV MgSO₄ kullanımının güvenli ve etkili bir tedavi gibi görüldüğü ifade edilmiştir. (Meta-analizde erişkin çocuk ayrımı yapılmamış).
2007/Mohammed et al. ^[17]	(10/5) (7/2)	<ul style="list-style-type: none"> Çocuklarda IV MgSO₄ pulmoner fonksiyonları iyileştirdiği ve hastane yatışlarını %30 azalttığı bulunmuştur. Başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ağır ataklarda IV MgSO₄'ın rutin olarak kullanılması önerilmiştir. Çocuklarda nebülize, erişkinlerde IV ve nebülize MgSO₄ ile ilgili daha çok çalışmaya ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.
2012/Powell et al. ^[18]	(0/0) (7/4) 3 P ve E nebülize** 2 nebülize***	<ul style="list-style-type: none"> Nebülize MgSO₄'ın tüm ataklarda etkin olduğuna dair açık kanıt olmadığı belirtilmiştir. Ağır ataklarda etkili olabileceği fakat kesin bir yargıya varmak için yeterli verinin olmadığı söylenmiştir. Bu konuya yoğunlaşılması gerektiği belirtilmiştir. (Meta-analizde erişkin çocuk ayrımı yapılmamış). Çalışmaları kolay karşılaştırabilmek için ortak çalışma parametreleri belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.
2013/Shan et al. ^[19]	(11/5) (8/1)	<ul style="list-style-type: none"> Çocuklarda IV MgSO₄'ın β₂-agonist ve sistemik kortikosteroidlere ilaveten kullanıldığında pulmoner fonksiyonları iyileştirdiği ve hastane yatışlarını %30 azalttığı belirtilmiştir. Erişkinlerde IV MgSO₄'ın pulmoner fonksiyonlar üzerine etkili, hastane yatışlarına etkisiz bulunduğu söylenmiştir. Erişkinlerde nebülize MgSO₄, başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ataklarda pulmoner fonksiyonlar ve hastane yatışları üzerine yararlı bulunmuştur. Çocuklarda nebülize MgSO₄ ile ilgili var olan tek çalışmada etkin olmadığı belirtilmiştir. Meta-analizde çocuklarda nebülize, erişkinlerde IV MgSO₄ ile ilgili daha çok çalışmaya ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır. Nebülize ve IV MgSO₄'ı birbiriyle ve plaseboyla karşılaştıran geniş randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç olduğu; en etkin doz ve veriliş yolunun belirlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

* E/P: Erişkin/Pediyatrik olguları içeren çalışmalar.

** 3 P ve E: 3 çalışma erişkin ve pediyatrik olguları birlikte içermektedir.

*** İki çalışmada yaş grubu belirtilmemiştir.

Shan ve arkadaşlarının 2013 yılında yayınlanan meta-analizinde, 1754 hastayı içeren 25 çalışma değerlendirilmiştir. IV MgSO₄ tedavisinin erişkinde pulmoner fonksiyonlar üzerine anlamlı etkisinin olduğu fakat hastane yatışlarını etkilemediği; çocuklarda pulmoner fonksiyonları iyileştirmede ve hastane yatışlarını azaltmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nebülize MgSO₄, erişkinde pulmoner fonksiyonlar ve hastane yatışları açısından da etkili bulunurken çocuklarda kullanımını destekleyecek yeterince kanıt olmadığı sonucuna varılmıştır^[19].

3. MgSO₄ Tedavisiyle İlgili Meta-nalizler ve Derlemelerde Bahsedilen Sorunlar Nedir?

Karşılaşılan en büyük sorun, meta-analiz veya derlemelere alınan çalışmaların heterojen olmasıdır. Çalışmaların planı, ağır atak tanımı, ilaç dozları ve verilme sıklığı, diğer tedavilerin verilmesi/verilmemesi ve çalışma parametreleri birbirinden farklıdır. Çalışmalarda hasta sayısının yeterli olmaması da MgSO₄ tedavisi ile ilgili kesin bir yargıya varmayı zorlaştırmaktadır^[2,17,18,20].

4. MgSO₄ Tedavisiyle İlgili Son Randomize Kontrollü Çalışmalar

Astım atağında MgSO₄ kullanımı ile ilgili 2013 yılında iki büyük çalışma yayınlanmıştır: MAGNETIC (Magnesium sulphate in acute severe asthma) ve 3Mg çalışması^[21,22]. Bu çalışmalarda MgSO₄'ın astım atağındaki rolü konusunda güçlü kanıtlar sunduğu, sonuçların genellenemeyeceği fakat günlük pratikte değişikliklere yol açabileceği belirtilmektedir^[2,20].

MAGNETIC (Magnesium sulphate in acute severe asthma); randomize kontrollü bir çalışma): Ağır astım atağındaki çocuklarda nebülize MgSO₄'ın etkinliğini değerlendiren çok merkezli plasebo kontrollü bir çocuk çalışmasıdır. Birleşik Krallık'taki 30 hastanede 2-16 yaşları arası toplam 508 çocuk üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya standart inhaler tedaviye yanıt vermeyen ağır atak geçiren astımlı çocuklar alınmıştır. Hastaların bir grubuna nebülize salbutamol ve ipratropium bromürle birlikte 151 mg/doz nebülize MgSO₄; diğer gruba ise nebülize salbutamol, ipratropium bromür ve izotonik serum yirmişer dakika arayla üç kez uygulanmıştır. Hastalar 60. dakikada astım ağırlık skoruyla (The Yung Asthma Severity Score-ASS) değerlendirilmiştir. MgSO₄ grubunda astım ağırlık skoru, diğer gruba göre daha düşük olmasına rağmen iki grup arasında klinik olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ağır atak geçiren (başvuruda SaO₂ < %92) ve semptomların başlangıcı 6 saatten kısa olan olgularda, ASS skoru nebülize MgSO₄ grubunda daha düşük bulunmuştur. İki grup arasında hastane yatışı,

IV bronkodilatör kullanımı ve hastanede kalış süresi açısından fark bulunmamıştır^[21].

3Mg çalışması (çift kör randomize kontrollü bir çalışma): Çok merkezli, randomize, nebülize ve IV MgSO₄'ı plasebo ile karşılaştıran bir çalışmadır. Birleşik Krallık'ta 34 merkez ile 1084 ağır atak geçirmekte olan astım tanılı olgu üzerinde yapılmıştır. Standart atak tedavisine ek olarak bir gruba 2 g IV MgSO₄, diğer gruba 1500 mg nebülize MgSO₄ (1 saat içinde 3 kez), bir diğerine ise plasebo verilmiştir. Tedavi verilen gruplarda, ikinci saatte hastane yatışları plasebodan farklı bulunmamıştır. Vizüel analog skalası ile ölçülen nefessizlik skorundaki değişimin IV MgSO₄ grubunda daha fazla olduğu fakat klinik anlamlılık düzeyine erişmediği belirtilmiştir. Gruplar arasında hastanede kalış süresi, yoğun bakıma yatış ve entübasyon oranları açısından bir fark bulunmamıştır. Yazarlar nebülize MgSO₄'ın erişkinde astım ataklarında bir yeri olmadığını, IV MgSO₄'ın etkisinin ise sınırlı olduğunu belirtmişlerdir^[22]. Bu çalışma, sonuçlarının erken değerlendirilmesi ve çalışmaya ağır atak geçiren hastaların alınmaması (PEF > %50) nedeniyle eleştirilmiştir^[2].

5. Astım Atağında MgSO₄ Tedavisinin Yan Etkileri Nelerdir?

Genel olarak astım atağında verilen dozlarda MgSO₄ tedavisinin güvenli olduğu ve ciddi bir yan etkinin gözlenmediği belirtilmektedir^[16,23]. Bloch ve arkadaşları 2 g IV MgSO₄ ile hastaların %58'inde minör yan etkiler (enjeksiyon bölgesinde yanma, hiperemi, halsizlik) bildirmişlerdir^[24].

Egelund ve arkadaşları status astmatikus olan 50 pediatrik olguya yüksek doz IV MgSO₄ (yükleme: 50-75 mg/kg; idame: 40 mg/kg/sa 4 saatlik infüzyon) verdikleri prospektif çalışmalarında üç olguda tedaviyle ilgili yan etki (bulantı, kusma, enjeksiyon bölgesinde ağrı, hiperemi) gözlemlenmişlerdir^[25].

MAGNETIC çalışmasında yan etkiler, tedavi ve plasebo grubunda benzer oranlarda bulunmuş ve bu etkilerin hiçbiri yazarlarca nebülize MgSO₄ tedavisi ile ilişkilendirilmemiştir^[21].

3Mg çalışmasında tedavi gruplarında (IV ve nebülize) yan etki insidansı plasebo grubundan minimal daha fazla bulunmuş ve %10 olarak hesaplanmıştır. Bu yan etkiler hiperemi, hipotansiyon, bulantı ve kusmadır^[22].

Bunlar dışında diğer çalışmalarda az sayıda hastada bildirilen yan etkiler ağız kuruluğu-ağızda acı tat, supraventriküler ekstrasistol (bir olgu), geçici kan basıncı düşüklüğü ve parmaklarda uyuşmadır^[26,27].

6. Astım Rehberlerinin MgSO₄ Kullanımıyla İlgili Önerileri Nelerdir?

Türk Toraks Derneği Astım Tanı ve Tedavi Rehberi:

Başvuruda FEV₁'i beklenenin %25-30'u olan, başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ve bir saatlik tedavi sonrası FEV₁ değeri beklenenin %60'ın üzerine çıkmayan bazı erişkinlerde, IV MgSO₄'ın hastane yatışlarını azaltabileceği belirtilmektedir. MgSO₄ 2g 50 mL %0.9 izotonik içinde 30 dakika infüzyon ile önerilmektedir.^[28] Çocuklarda ise rutin atak tedavisinde önerilmemekte, başlangıç tedavisine yanıt vermeyen beş yaş üzerindeki çocuklarda hastane yatışlarını azaltmak için IV olarak kullanılabilirliği belirtilmektedir. Nebülize MgSO₄ ile ilgili bir öneri yoktur.^[28]

“Global Strategy for Asthma Management and Prevention (GINA)” 2014 Rehberi: Atak geçiren tüm olgularda IV/nebülize MgSO₄'ın rutin olarak kullanılmaması gerektiği fakat ağır atak geçiren çocuklarda ve erişkinlerde kullanılabilirliği belirtilmektedir. Ağır atak geçiren olgular ise şu şekillerde tariflenmiştir: Başlangıç FEV₁'i < %25-30 olan erişkinler; bir saatlik tedavi sonunda FEV₁'i < %60 çocuklar; başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ve hipoksisi devam eden çocuklar ve erişkinler.

Yazları 2-5 yıl yaş arasında ağır atak geçirmekte olan (SaO₂ < %92) ve özellikle semptom süresi altı saatten kısa olan çocuklarda salbutamol ve ipratropium bromüre ek olarak nebülize/IV MgSO₄ önerilmektedir. Nebülize MgSO₄ 150 mg/doz 3 doz olarak önerilmiştir. Çocuklar için IV MgSO₄ dozu 40-50 mg/kg (maksimum: 2g) tek doz yavaş infüzyonla (20-60 dakika); erişkinler için IV MgSO₄ dozu 2g tek doz olarak belirtilmiştir^[1].

“British Guideline on the Management of Asthma 2014” Başlangıç tedavisine yanıtı iyi olmayan ve PEF < %50 olan erişkinlerde tek doz IV MgSO₄ (1.2-2 g/20 dakikanın üzerinde infüzyonla) kullanılabilirliği belirtilmektedir. Erişkinlere nebülize MgSO₄ önerilmemektedir^[3]. Semptom süresi kısa ve başlangıç SaO₂'nu < %92 olan > iki yaş çocuklara ilk saat içinde her nebülize salbutamol ve ipratropium dozuna ek olarak nebülize 150 mg/doz MgSO₄ verilebileceği belirtilmektedir. IV MgSO₄'ın çocuklarda astım tedavisindeki yerinin henüz bilinmediği fakat güvenli bir tedavi olduğu, çalışmalarda 40 mg/kg/güne kadar olan dozların (maksimum: 2g) kullanıldığı, ağır atakta konvansiyonel tedaviye cevap vermeyen olgularda yararına yönelik kanıtların tutarsız olduğu ifade edilmektedir^[3].

“National Asthma Education and Prevention Program, Expert Panel Report 3: Guidelines for the Diagnosis and Management of Asthma Full Report 2007” Hayatı tehdit eden ve başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ağır ataklarda ek tedavi olarak IV MgSO₄'ın

entübasyon ihtiyacını azaltmak amacıyla verilebileceği belirtilmektedir. Çocuklar ve erişkinler için önerilen doz sırasıyla 25-75 mg/kg (maksimum: 2g) ve 2g'dır^[4].

7. Astım Atağında MgSO₄ Tedaviyle İlgili Mevcut Kanıtlardan Çıkan Sonuçlar Nelerdir?

Elimizdeki kanıtlarla astım atağında MgSO₄ tedavisi ile ilgili şu sonuçlara ulaşabiliriz: MgSO₄'ın tüm ataklarda rutin olarak kullanılması önerilmemektedir. MgSO₄ hafif şiddetteki ataklarda etkin bulunmamıştır. Çocuklarda MgSO₄'ın hem IV hem nebülize formu erişkinlerle karşılaştırılınca daha etkin bulunmuştur. Çocuklarda IV MgSO₄, başlangıç tedavisine yanıt vermeyen ağır ataklarda hastane yatışlarını azaltmakta ve pulmoner fonksiyonları iyileştirmektedir. Erişkinlerde ise IV MgSO₄'ın pulmoner fonksiyonlara etkisi sınırlı olup hastane yatışlarını azaltmamaktadır. Nebülize MgSO₄'ın erişkinlerde etkinliği sınırlı iken çocuklarda nebülize MgSO₄, ağır ataklarda başlangıç SatO₂ < %92 ve semptom süresi altı saatten kısa olan olgulara verilebilir.

Sonuç olarak MgSO₄, ciddi yan etkileri olmayan, düşük maliyetli ve ağır ataktaki olgularda diğer tedavilere ek olarak yarar sağlayan önemli bir tedavi seçeneğidir. Bu nedenle ağır atak geçiren hastalarda gözardı edilmemelidir. Çocuklarda MgSO₄ tedavisinde en uygun dozu ve en etkin yolu belirlemek için çalışma parametreleri iyi tanımlanmış, daha fazla sayıda hasta içeren prospektif randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır. Erişkinlerde ise PEF < %50 olan ağır ataklarda MgSO₄ tedavisinin etkinliği yeni çalışmalarla değerlendirilmelidir. Ayrıca erişkinlerde hayatı tehdit eden ataklarda nebülize MgSO₄'ın daha yüksek dozlarda etkili olup olmadığının değerlendirilmesi önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Global strategy for asthma management and prevention 2014. Erişim tarihi: 30 Ekim 2014. Available from: http://www.ginasthma.org/local/uploads/files/GINA_Report_2014_Aug12.pdf.
2. Rowe BH. Intravenous and inhaled MgSO₄ for acute asthma. *Lancet Respir Med* 2013;1:276-7.
3. British guideline on the management of asthma 2014. Erişim tarihi: 30 Ekim 2014. Available from: <https://www.brit-thoracic.org.uk/document-library/clinical-information/asthma/btssign-asthma-guideline-2014/>.
4. National Asthma Education and Prevention Program, Expert Panel Report 3: Guidelines for the Diagnosis and Management of Asthma Full Report 2007. Erişim tarihi: 30 Ekim 2014. Available from: <http://www.nhlbi.nih.gov/files/docs/guidelines/asthgdln.pdf>.
5. Jones LA, Goodacre S. Magnesium sulphate in the treatment of acute asthma: evaluation of current practice in adult emergency departments. *Emerg Med J* 2009;26:783-5.

6. Rowe BH, Camargo CA Jr, Multicenter Airway Research Collaboration (MARC) Investigators. The use of magnesium sulfate in acute asthma: rapid uptake of evidence in North American emergency departments. *J Allergy Clin Immunol* 2006;117:53-8.
7. Bratton SL, Newth CJ, Zuppa AF, Moler FW, Meert KL, Berg RA, et al. Critical care for pediatric asthma: wide care variability and challenges for study. *Pediatr Crit Care Med* 2012;13:407-14.
8. Ohn M, Jacobs S. Magnesium should be given to all children presenting to hospital with acute severe asthma. *Paediatr Respir Rev* 2014 Dec;15:319-21.
9. Rolla G, Bucca C, Bugiani M, Arossa W, Spinaci S. Reduction of histamine-induced bronchoconstriction by magnesium in asthmatic subjects. *Allergy* 1987;42:186-8.
10. Okayama H, Aikawa T, Okayama M, Sasaki H, Mue S, Takishima T. Bronchodilating effect of intravenous magnesium sulfate in bronchial asthma. *JAMA* 1987;257:1076-8.
11. Rolla G, Bucca C, Caria E, Arossa W, Bugiani M, Cesano L, et al. Acute effect of intravenous magnesium sulfate on airway obstruction of asthmatic patients. *Ann Allergy* 1988;61:388-91.
12. Meral A, Coker M, Tanaç R. Inhalation therapy with magnesium sulfate and salbutamol sulfate in bronchial asthma. *Turk J Pediatr* 1996;38:169-75.
13. Gourgoulanis KI, Chatziparasidis G, Chatziefthimiou A, Molyvdas PA. Magnesium as a relaxing factor of airway smooth muscles. *J Aerosol Med* 2001;14:301-7.
14. Cairns CB, Kraft M. Magnesium attenuates the neutrophil respiratory burst in adult asthmatic patients. *Acad Emerg Med* 1996;3:1093-7.
15. Fawcett WJ, Haxby EJ, Male DA. Magnesium: physiology and pharmacology. *Br J Anaesth* 1999;83:302-20.
16. Rowe BH, Bretzlaff JA, Bourdon C, Bota GW, Camargo CA. Magnesium sulfate for treating exacerbations of acute asthma in the emergency department. *Cochrane Database Syst Rev* 2000;CD001490.
17. Mohammed S, Goodacre S. Intravenous and nebulised magnesium sulphate for acute asthma: systematic review and meta-analysis. *Emerg Med J* 2007;24:823-30.
18. Powell C, Dwan K, Milan SJ, Beasley R, Hughes R, Knopp-Sihota JA, et al. Inhaled magnesium sulfate in the treatment of acute asthma. *Cochrane Database Syst Rev* 2012;12:CD003898.
19. Shan Z, Rong Y, Yang W, Wang D, Yao P, Xie J, et al. Intravenous and nebulized magnesium sulfate for treating acute asthma in adults and children: a systematic review and meta-analysis. *Respir Med* 2013;107:321-30.
20. Powell CV. The role of magnesium sulfate in acute asthma: does route of administration make a difference? *Curr Opin Pulm Med* 2014;20:103-8.
21. Powell C, Kolamunnage-Dona R, Lowe J, Boland A, Petrou S, Doull I, et al. Magnesium sulphate in acute severe asthma in children (MAGNETIC): a randomised, placebo-controlled trial. *Lancet Respir Med* 2013;1:301-8.
22. Goodacre S, Cohen J, Bradburn M, Gray A, Bengler J, Coats T. Intravenous or nebulised magnesium sulphate versus standard therapy for severe acute asthma (3Mg trial): a double-blind, randomised controlled trial. *Lancet Respir Med* 2013;1:293-300.
23. Ciarallo L, Sauer AH, Shannon MW. Intravenous magnesium therapy for moderate to severe pediatric asthma: Results of a randomized, placebo-controlled trial. *J Pediatr* 1996;129:809-14.
24. Bloch H, Silverman R, Mancherje N, Grant S, Jagminas L, Scharf SM. Intravenous magnesium sulfate as an adjunct in the treatment of acute asthma. *Chest* 1995;107:1576-81.
25. Egelund TA, Wassil SK, Edwards EM, Linden S, Irazuzta JE. High-dose magnesium sulfate infusion protocol for status asthmaticus: a safety and pharmacokinetics cohort study. *Intensive Care Med* 2013;39:117-22.
26. Gallegos-Solórzano MC, Pérez-Padilla R, Hernández-Zenteno RJ. Usefulness of inhaled magnesium sulfate in the coadjuvant management of severe asthma crisis in an emergency department. *Pulm Pharmacol Ther* 2010;23:432-7.
27. Ashtekar CS, Powell C, Hood K, Doull I. Magnesium nebuliser trial (MAGNET): a randomised double-blind placebo controlled pilot study in severe acute asthma. *Arch Dis Child* 2008;93:A100-A106.
28. Türk Toraks Derneği Astım Tanı ve Tedavi Rehberi 2014. Erişim tarihi: 30 Ekim 2014. Available from: <http://www.toraks.org.tr/uploadFiles/book/file/242014113543-Bolum-4.pdf>.